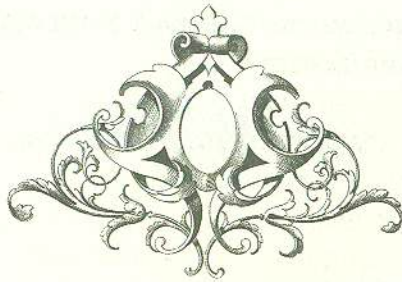

Частина перша

Чорна змія

Я хочу розповісти історію мого пана Гакатрі або принаймні про ті події, свідком і учасником яких був сам. Але, ще й не почавши оповідь, я зупинився – такі сумніви мене опосіли, бо неможливо розповісти цю історію, не розповівши хоч трохи й про себе, а зараз я вже не та людина, яка колись супроводжувала пана Гакатрі так багато років.

Те, що з нами сталося, змінило мене майже так само, як і його, і зараз я ледве пам'ятаю себе тодішнього. Та однак сьогоднішній Памон Кес спробує розповісти все, що бачив і чув той Памон Кес у ті фатальні часи. Не знаю, хто читатиме мою оповідь, але мушу її записати. Минають роки; смерть зрештою зімкне мої повіки і змусить замовкнути навіки. Проте знання про ті важливі історичні події належить не лише мені, а всім спадкоємцям Втраченого Саду.

І все ж дуже боляче говорити важку правду, навіть затулившись щитом чесності. Багато хто знехтує мої слова – адже я тінукедая, а наші пани зідая часто називають нас «підмінками» чи «наподобами» і вважають істотами, нижчими за себе. Але прошу тих, кого розлютить моя розповідь, повірити, що, незважаючи на все, що сталося, я лишився відданим Дому Танців Року і народу Асу'а. І єдиний спосіб, яким я можу довести це і віддати належне моему пану, – це розповісти чисту правду про події, як я їх пам'ятаю, не намагаючись нічого пом'якшити на догоду тим, кого така правда може вразити.

«Обов'язок – це честь, – часто казав мені суворий батько. – А честь – це все». Але зараз я б уточнив його слова. Я зрозумів, що наш найперший обов'язок – це правда, тому що без правди сама честь – порожній звук.

Це сталося в останні дні місяця Змії, на початку пори Оновлення, коли погода почала змінюватися. Все було, як і мало бути о такій порі року: холодне небо над містом, ясне сонце, спів пташок. Я встав, помолився Втраченому Саду і пішов у велику стайню наглянути, як піклуються про коней мого патрона, простежити за ранковим годуванням, поглянути, як почуваються коні, чи хто, бува, не захворів. День як день, як багато інших днів. Нагодувавши коней, тінукедая нижчого за мій рангу й статусу взялися до іншої роботи: купали тих прекрасних тварин, чистили, розчісували їм гриви, вигулювали на білому піску великого двору, словом, ретельно доглядали всіма можливими способами. Стайні Асу'а давно уславились кіньми з бездоганними старовинними родоводами, і ті, хто опікувався чистокровними скакунами, ними пишалися.

Крім тінукедая, у стайні була ще одна зідая – Йоге, джура Інелукі, брата мого пана (смертні на півдні називають джур «зброєносцями»). Йоге була тоненькою навіть для своєї струн-

кої раси, хазяйновитою, із сильними пальцями й завжди заплетеним волоссям, щоб не заважало працювати. Вона тихенько наспівувала, привчаючи дев'ятимісячне лошатко до легенької, як нетля, вуздечки. Наші погляди зустрілися, але Йоге лише коротко кивнула мені, вітаючись. Я був джурою, як і Йоге, але жоден із зброєносців зіда'я ніколи навіть не намагався зобразити ввічливість зі мною, а Йоге принаймні мене помічала. А зараз вона мала й підстави для свого досить сухого вітання: перше знайомство лошатка з вуздечкою – вельми делікатний момент. Наші коні не люблять жодних обмежень, навіть таких легесеньких, як наші вуздечки. (Я ніколи не розумів, як смертні можуть змушувати своїх коней терпіти вудила й мундштуки. Коні Асу'а ніколи б з таким не змирилися.) Якусь мить я спостерігав, як Йоге піднімає і опускає «крила» нетлі-вуздечки, легко натягуючи повіддя. Лошатко ворухнулося, але Йоге лагідно погладила його, і лоша заспокоїлася, заколисане старовинною піснею. Я відвернувся і продовжив оглядати коней мого пана.

Я виймав камінець із копита перлистої Морської Піни, розмірковуючи, чи не попросити коваля поміняти підкову, коли у стайню влетів Налі-Юн, молодий стаєнний-тінукед'я, увесь червоний від хвилювання.

– Пане Памон, у палаці смертні! – крикнув він.

Йоге обернулася до нього.

– Ти геть з розуму зсунувся? – прошипіла вона, намагаючись заспокоїти злякане лоша. – Реве, як худоба! Май якийсь стримання, підмінку!

Я відвів Налі-Юна убік.

– У палаці завжди повно смертних, – тихо сказав я. – Вони щодня ще до світанку юрмляться біля воріт зі своїм крамом, сподіваючись щось обміняти чи продати. Вештаються біля Почекальні, галайкаючи, наче круки, чіпляючись до кожного в надії на авдієнцію із Са'онсерою та Протектором, якої ніколи не отримують. Годі ступити крок із Внутрішнього палацу, не зашпортавшись об якогось смертного. То чому ти репетуєш, наче сталося якийсь диво?

– Ти нечулий, як колода, Памоне Кесе, – образився той. – Мої новини якраз про диво.

– Таке саме диво, як рейвах у стайні? – Але мені не хотілося вичитувати тінукед'я перед Йоге – вона з іншими джурами зіда'я й так мали нас за ніщо. – Ну, то чому смертні в палаці – така дивина?

– Тому що це цілий загін смертних із Заходу! Вони прийшли просити авдієнції – і леді Амерасу її дала. Вона почнеться, щойно вдарять у дзвін. Тобі треба поквапитись!

– Не змушуй мене нагадувати тобі про тишу, – суворо застерегла Йоге.

Я щосили намагався стримати роздратування.

– Навіщо мені квапитись? Щоб побачити кількох смертних?

– Тобі все одно доведеться поквапитися, – сказав Налі-Юн з посміхом. – Тому що твій патрон, лорд Гакатрі, хоче, щоб ти прийшов до нього в Залу Тисячі Листків.

– Йолоп, – спересердя кинув я. – Треба було одразу так і сказати.

Звісно, я негайно причепурився і побіг у парадову залу, але через дурість того стаєнного прийшов, коли там вже зібралися інші придворні – головним чином, золотошкірі зіда'я, але були й білошкірі, як вибілена кістка, гікеда'я – родичі клану зіда'я. (У нас, тінукед'я, також золотиста шкіра, але світліша, ніж у наших панів зіда'я, – кольору розведеного водою вина.) В Асу'а тепер було мало гікеда'я – більшість із них пішли за своєю самопроголошеною королевою Утук'ку на північ, до її гірського міста Наккіга. Але ті кілька, що лишилися, одразу привертали до себе погляд – так різко вирізнялися вони своїми чорними, як онікс, очима і білосніжною шкірою. Вони не захотіли рвати кривні зв'язки із зіда'я, і хоча їхні північні родичі зневажали їх за це або навіть називали зрадниками, гікеда'я в Асу'а продовжували жити однією родиною з народом мого пана, наче Великої Сепарації двох кланів ніколи не існувало.

Коли я увійшов, з високих вікон Зали Тисячі Листків вже лилися перші промені вранішнього сонця, розбризкуючись по яскравих шатах придворних зіда'я та їхньому блискучому волоссі

найнеймовірніших кольорів. Високо над головами мерехтіли веселковими крильцями незліченні тисячі метеликів, що сиділи на балках під священним куполом Ясіри. На помості під відкритим до неба куполом сиділи майже всі очільники Дому Танців Року. Попереду, звісно, сиділи Амерасу Са'онсера та Протектор Ію'унігато, батьки Гакатрі. Була там і його дружина Брісею з їхньою маленькою донечкою Лікімеєю, яка вочевидь не хотіла сидіти на колінах в матері. Був і молодший брат мого пана, Іне-лукі. І лише Гакатрі ніде не видно.

Дивуючись, я крутив головою на всі боки (адже Гакатрі був просто взірцем точності та пунктуальності), і нарешті помітив півдесятка чоловіків, що стояли на колінах біля підніжжя помосту, наче військовополонені, благаючи про пощаду. Правду кажучи, ці бородаті смертні з розкошланим волоссям, у грубом одязі з вовни та звіриних шкур радше скидались на звірів, ніж на розумних істот.

Той, кого я повважав їхнім ватажком, був молодим і таким самим кудлатим і бородатим, як його почет. Очі сторожкі й маленькі порівняно з очима народу мого пана, та й з очима мого народу, якщо вже на те пішло. Волосся й вуса такі вогненно-руді, яких у смертних мені й не траплялося бачити, такі яскраві, що виглядали пофарбованими. А проте обличчя відкрите й допитливе, що безпомилково засвідчувало гострий розум на проти-вагу дикому вигляду.

Амерасу Народжена-на-Кораблі також вивчала візитерів, спокійно і доброзичливо, обличчя зосереджене, наче при молитві. На Са'онсері було її звичне щоденне вбрання – світло-сіре, як літні дощові хмарки чи оксамитове пір'ячко голубки, але скромні шати не робили її непоказною – о ні, радше навпаки. Навіть її чоловік, великий Ію'унігато, головний Протектор усіх кланів зіда'я, ніби відступав у тінь поруч із нею. Мудре, ніжне обличчя Амерасу притягувало погляди, як полум'я свічки в темній кімнаті. Вона підняла руку, і всі у залі замовкли.

– Вітаємо вас, люди Заходу. Ви гості в нашому домі, тож вам тут нічого не загрожує. – Амерасу перевела погляд на молодого

ватажка смертних: – Скажи нам своє ім'я та в якій справі ви до нас завітали.

Очільник делегації схилив голову.

– Дякуємо, ваша величносте. Ми дуже вдячні, що ви з чоловіком погодилися нас вислухати. Це велика честь – говорити з королем і королевою зіда'я.

Амерасу лагідно всміхнулася, але ті, хто її знав, могли б розпізнати легку тінь незгоди.

– Це титули смертних, хлопче, у нас таких нема. Мій чоловік є Протектором (вашою мовою – Оборонцем) Дому Танців Року, а я – Хоронителька добродесних звичаїв. Наша влада має лише таку силу, як повага, яку вона здобула.

Смертний знову вклонився.

– Простіть нам наше невігластво, міледі. Минуло дуже багато років відтоді, як люди з нашої країни відвідували Великий Асу'а, і ми не знаємо ваших звичаїв. Тільки доконечна страшна потреба змусила потурбувати вас сьогодні.

– Ти досі не сказав свого імені та з якого ти роду, – нагадала Амерасу.

– Чого вони хочуть? – запитав її чоловік, який, здавалося, думав зовсім про інші справи, хоч тут зібралися чи не всі лорди Асу'а. – Ми ще не знаємо?

– Пробачте, мілорде й міледі. – Смертний так почервонів, наче всередині нього спалахнув вогонь, що просвічував крізь шкіру обличчя і шиї. – Я принц Кормач, онук короля Горлача з роду Герна Великого. Край, де є наше королівство, ви добре знаєте – це М'ін Азошай біля західних гір, цю землю ваш народ віддав людям Герна у вільне володіння.

Я дуже побіжно знав цю давню історію, але Амерасу кивнула.

– Так, дарування цих земель Герну Мисливцеві підтвердили мої мати й батько, – сказала вона. – Але ж не це привело вас сюди сьогодні?

– Сміло розкажіть свою справу, смертні люди, – докинув Іне-лукі, широко посміхаючись. – Може, вам набридла сувора погода в горах Азоші і ви хочете повернути цю землю зіда'я?

Брат мого лорда любив жартувати, хоча сам легко обра-
жався, коли хтось жартував з нього.

– Чи, може, ваші вівці заблукали у наші землі?

Смертний на ім'я Кормач, здавалося, не був певен, чи з нього
глузують, чи справді питають, і квапливо повернувся до Амерасу:

– Ні, ми приїхали сюди, щоб упасти вам до ніг, лорде й леді
Асу'а, тому що опинилися у страшній біді. Тільки тому.

– Все гаразд, – сказала Амерасу. – Мій молодший син любить
жартувати. – Вона кинула на Інелукі люблячий погляд, який,
проте, говорив, що вона не схвалює жарти над гостями, хай хто
вони є – смертні чи інші. – Скажи нам відверто, що привело тебе
до нас, принце Кормач. Ми вислухаємо тебе з належною пова-
гою, обіцяю.

Як і всі в залі, я так уважно стежив за цією розмовою, що ледь
не скрикнув від несподіванки, коли хтось стиснув мій лікоть.

– Я шукав тебе, Памоне, – прошепотів мій патрон, який
з'явився біля мене безшумно, як тінь. – Де ти був?

– Тут, відтоді як Налі-Юн сказав, що я вам потрібен.

Лорд Гакатрі досадливо хитнув головою, але враз усміхнувся.

– Я сказав тому шалапуту, що чекатиму тебе біля входу. І стов-
бичив там досить довго.

– Мені страшенно шкода, мілорде. Якщо бажаєте, я його від-
лупцюю. Він геть безмозкий, наче цвіркун.

– А! – зрадів Ію'унігато. – Бачу, прийшов і наш Гакатрі. Ходи
до нас, сину.

– Поговоримо пізніше, Памоне, – прошепотів мій патрон і
почав пробиратися крізь натовп до своєї родини. Смертні шаноб-
ливо проводжали його поглядом, і мене це не здивувало: мого
пана знали по всіх усюдах принаймні чули про нього завдяки
його репутації. Високий і граційний, він більше вдався у матір,
на відміну від Інелукі, дуже схожого на свого батька Ію'унігато,
з яскравим обличчям і широко розплющеними очима, які зда-
валися невинними та пустотливими. Однак той, хто знав Інелу-
кі, ніколи не був певен, що вираз його обличчя передає його
справжні почуття і думки.

– Я рада, що ти зміг прийти, сину, – мовила Амерасу, коли
Гакатрі сів біля неї. – Вістун каже, що справа цих посланців
вельми поважна.

– Прошу мені вибачити, – сказав Гакатрі. – Трапилась при-
кра плутанина і непорозуміння.

– Отже, всі тут, але для чого? – здвигнув плечима Ію'унігато. –
Ми досі не знаємо, чого від нас хочуть ці смертні.

– Вашої допомоги, мілорде, – відповів принц смертних. – Ми
прийшли від імені народу Герна, якому ви віддали землі, що
колись належали леді Азоші. І, боюся, принесли погані новини. –
Він вагався, ніби набираючись духу. – Один із Великих Зміїв
знову прилетів з півночі.

Почувши таке, зібрані у залі стривожено перезирнулися.

– Великий Змій? – перепитав Ію'унігато. – Ти певен?

– Мабуть, то якесь нікчемне поріддя старих драконів, – пирх-
нув Інелукі, зневажливо махнувши рукою: мовляв, багато галасу
даремно. – Якесь їхнє дитинча, що налякало смертних, які ніколи
раніше не бачили драконів.

– Я дуже перепрошую, мілорде, – мовив Кормач, – але хоча
ми справді живемо дуже недовго порівняно з вами, але зберіга-
ємо стародавні знання, значну частину яких отримали від вас.
Це не якесь дитинча. Це один із Великих Зміїв стародавньої
крові. Я бачив його на власні очі. Північний дракон, чорний, як
жук, і якщо виявиться, що він завдовжки хоча б на долоню мен-
ший від двох з половиною десятків моїх кроків, я віддам свій
меч і щит і стану ченцем. Ми вважаємо, що це звір, якого ви
називаєте Гідогебі, – Чорна Змія.

Приголомшений (і зляканий) шепіт прокотився великою
залюю. Довге протиборство, що лишилось в історії під назвою
Війна з Драконами, закінчилося багато років тому, і той Вели-
кий Рік відійшов у минуле, хоча боротьба з поріддями Зміїв досі
триває. Але відтоді, як Айсоґа Високий і сотня воїнів з Асу'а та
Анві'джаньї знищили могутнього Білого Дракона у північних
Пустищах ще за часів правління Сендіту, жодного з найстарі-